

ks. dr hab. Kazimierz Pierzchała, prof. KUL

dr teologii biblijnej, dr hab. pedagogiki resocjalizacyjnej

Adres do korespondencji: ul. Wincentego Rzymowskiego 35; 02-697 Warszawa

email: k.pierzchala68@o2.pl (prywatny); kazimierz.pierzchala@kul.pl

telefon: 603-692-852

Afiliacja: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II,

Wydział Nauk Społecznych, Instytut Pedagogiki;

Katedra Pedagogiki Ogólnej; Aleje Racławickie 14, 20-950 Lublin

<https://orcid.org/0000-0001-9972-943X>

Recenzja dorobku naukowego

napisana w oparciu o wniosek dr Janusza Zielińskiego o nadanie Mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika. Podstawą do napisania recenzji jest art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* (Dz. U. 2018 poz. 1668; tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 742, 1088, 1234, 1672, 1872, 2005) oraz uchwała Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego z 20 października 2023 r. (ldz. PCS-182/2023).

SPIS TREŚCI

1. DANE O KARIERZE NAUKOWEJ	2
1.1. Stopnie naukowe	2
1.2. Praca	3
1.2.1. Zatrudnienie w ramach umowy o pracę:	3
1.2.2. Zatrudnienie w ramach umów cywilnoprawnych:	3
2. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219.1 USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM	3
3. DANE O DOROBKU NAUKOWYM OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O STOPIEŃ DOKTORA HABILITOWANEGO	6
3.1. Pedagogiczne konteksty funkcjonowania społecznego człowieka preferującego zachowania ryzykowne	7
3.2. Pedagogiczne aspekty kultury fizycznej	12
3.3. Dylematy współczesnej edukacji	15
4. STWIERDZENIE, CZY OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE MIESZCZĄ SIĘ W ZAKRESIE PEDAGOGIKI	16
5. WYBITNOŚĆ, ORYGINALNOŚĆ, UNIKATOWOŚĆ, NIEPOWTARZALNOŚĆ OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH (SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 2A USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM) STANOWIĄCYCH ZNACZĄCY WKŁAD W ROZWÓJ PEDAGOGIKI	17

6. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 2B I 2C USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – CYKL POWIĄZANYCH TEMATYCZNIE ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH ORAZ ZREALIZOWANE ORYGINALNE OSIĄGNIĘCIE PROJEKTOWE	22
6.1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych:.....	22
6.2. Wykaz opublikowanych rozdziałów w monografiach naukowych (m.in.):	22
6.3. Wykaz członkostwa w redakcjach naukowych monografii (m.in.):.....	23
6.4. Wykaz wystąpień na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych	23
6.5. Organizator i koordynator konferencji naukowych	23
6.6. Członek komitetu naukowego konferencji	23
6.7. Wykaz uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych:	23
6.8. Wykaz udziału w zespołach badawczych, realizujących inne projekty.....	24
6.9. Wykaz członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach.....	24
6.10. Wykaz staży w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych.....	24
6.11. Wykaz recenzowanych prac naukowych, w szczególności publikowanych w czasopiśmie międzynarodowych	25
6.12. Wykaz udziału w zespołach eksperckich lub konkursowych	25
6.13. Dane naukometryczne	25
7. JEDNOZNACZNA KONKLUZJA WSKAZUJĄCA, CZY W OPINII RECENZENTA ZASADNE JEST DOPUSZCZENIE DRA JANUSZA ZIELIŃSKIEGO DO DAJSZYCH ETAPÓW PRZEWODU HABILITACYJNEGO	26

1. DANE O KARIERZE NAUKOWEJ

1.1. Stopnie naukowe

- 1987–1989 przygotowanie do zawodu nauczyciela szkoły podstawowej o specjalności wychowania fizycznego – Studium Nauczycielskie w Rzeszowie
- 1989–1994 mgr pedagogiki w zakresie resocjalizacji – Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Rzeszowie, Wydział Społeczno-Pedagogiczny, specjalizacja: resocjalizacja.
Tytuł pracy magisterskiej: *Wartości a przestępczość. Wartości preferowane przez osoby dopuszczające się czynów przestępczych*
- 1993–1996 mgr wychowania fizycznego – Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Rzeszowie, Wydział Pedagogiczny, specjalizacja nauczycielska.
Tytuł pracy magisterskiej: *Pozycja nauczyciela wychowania fizycznego w świetle wypowiedzi uczniów szkół średnich*

- 2005 doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki – Uniwersytet Jagielloński, Wydział Filozoficzny (17.03.2005 r.).
Tytuł rozprawy doktorskiej: *Spójność postaw religijnych a efektywność resocjalizacji w grupie młodocianych przestępców*
Promotor: prof. dr hab. Mieczysław Radochoński (Uniwersytet Rzeszowski)
Recenzenci: prof. dr hab. Bronisław Urban (Uniwersytet Jagielloński)
prof. dr hab. Lesław Pytka (Uniwersytet Warszawski)

1.2. Praca

1.2.1. Zatrudnienie w ramach umowy o pracę:

a) jednostki naukowe:

05.02.1996 r. i obecnie WSP w Rzeszowie (obecnie Uniwersytet Rzeszowski) – adiunkt

b) jednostki oświatowe:

- 01.09.1993 r. – 31.08.1998 r. Zespół Szkół Ekonomicznych w Rzeszowie – nauczyciel
- 01.09.1996 – 31.08.2001 r. Ognisko Wychowawcze w Budziwoju – wychowawca i nauczyciel
- 01.09.2001 r. i obecnie Zespół Szkół nr 5 w Rzeszów (obecnie Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 11 w Rzeszowie) – nauczyciel dyplomowany

1.2.2. Zatrudnienie w ramach umów cywilnoprawnych:

- 01.10.2006 r. – 30.09.2014 r. Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi – adiunkt
- 2005 r. i 2010 r. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Krośnie - adiunkt

2. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219.1 USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Kandydat dr Janusz Zieliński spełnia poszczególne przesłanki ww. przepisu, tj.:

- 1) posiada stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, wydany uchwałą Rady Wydziału Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w dniu 10 maja 2005 r.
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
  - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a – monografia pt.

Resocjalizacyjne konteksty aktywności fizycznej, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowski znajdują się w Komunikat Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie wykazu wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe.

lub

b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b,

- J. Zieliński, B. Sakowska-Kamińska, Changes of Emotional Tension in MMA Sportsmen [w:] Sport in the context of Social Sciences, red. W.J. Cynarski, J. Kosiewicz, K. Obodyński, Wydawnictwo UR. Rzeszów 2012, s. 115–134.
- J. Zieliński, W. Czarny, W. Bajorek, Tendencies for Disorders in Social Behaviours of the People Practicing Ju-Jitsu, PARIPEX – Indian Journal of Research, Vol. 2, Issue 11, Nov 2013, s. 245–246.
- Momola, J. Zieliński, R. Grzywacz, M. Niewczas, The diversity of emotional tension and strength among sportsmen of martial arts and team-sport games, Scientific Review of Physical Culture, Vol. 6, issue 2, 2016, s. 22–30.

oraz m.in. drugi:

- J. Zieliński, W. Bajorek, Psycho-social aspects of stadium hooliganism, Science & Military. Liptovsky Mikulas, 1/8/2013, s. 74–80.
- K. Görner, J. Zieliński, A. Jurczak, The hostility syndrome as a profile differentiating football spectators, Baltic Journal of Health and Physical Activity 2016, 8(1), s. 51–57.
- J. Zieliński, K. Görner, A. Jurczak, Interpersonal Behaviors of People Belonging to the Risk Orient Group, Acta Universitatis Matthiae Belii Physical Education and Sport, Banska Bystrica, Vol. 5, No. 2/2013, s. 178–188.

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Kandydat był członkiem międzynarodowego projektu badawczego w ramach grantu naukowy Ministerstwa Nauki, Badań i Sportu Republiki Słowackiej oraz Słowackiej Akademii Nauk pt. Miejsce turystyki pieszej oraz sportu i aktywności fizycznej na łonie natury w sposobie życia ludności w wieku 19–25 lat (*Vedecká grantová Ministerstva, vedy, výskumu a športu SR a Slovenskej akadémie vied, pt. Miesto turistiky a športovo-pohybových aktivít v prírode v spôsobe života populácie vo veku 19–25 rokov*). 2012–2014; nr projektu: 1/2053/12.

Uzyskane wyniki badań przedstawiono m.in. w artykule: K. Görner, A. Jurczak, J. Zieliński, E. Wilk, W. Duma, Physical activity of youth in their leisure time on the selected background, *Journal of Health Sciences. Radom*, Vol. 4, No. 13(2014), s. 266–284.

Wkład ww. w powstanie tej pracy polegał na przeglądzie literatury przedmiotu, przeprowadzeniu badań i zebraniu materiału badawczego, współpracowaniu, opracowaniu sekcji opisujących wstęp, materiał, metody, analizie i interpretacji wyników badań. Kandydat udział procentowy szacuje na 20%.

W latach 2019-2020 dr Zieliński kierował zespołem badawczym realizującym badania na Politechnice Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza. Głównym nurtem badań zespołu był proces edukacyjnego przeciążenia informacyjnego młodzieży uczącej się. Badaniem objęto grupy studentów czterech największych uczelni rzeszowskich i uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych. Uzyskane wyniki badań zaprezentowano m.in. w książce pt. J. Zieliński, *Edukacyjne konteksty przeciążenia informacyjnego współczesnej młodzieży*, Wydawnictwo UR, Rzeszów 2021.

W latach 2012-2013 i 2015-2016 dr Janusz Zieliński był członkiem zespołu badawczego realizującego badania w Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie. Głównym zakresem badań zespołu było szeroko rozumiane funkcjonowanie interpersonalne osób preferujących zachowania ryzykowne. Badaniem objęto grupy sportowców ekstremalnych, młodocianych przestępców, chuliganów stadionowych oraz kibiców piłkarskich. Uzyskane wyniki badań zaprezentowano w pracach: J. Zieliński, K. Görner, A. Jurczak, *Interpersonal behaviors of people belonging to the risk orient group. Acta Universitatis Matthiae Belii*, Physical Education and Sport, 2013, Vol. 5, No. 2, p. 186–196. p-ISSN: 1338-0974.

Do zadań Kandydata należało m.in: kierowanie pracami zespołu, opracowanie koncepcji pracy, przegląd literatury przedmiotu, przeprowadzenie badań i zebraniu materiału badawczego oraz opracowanie sekcji opisujących wstęp, materiał, metody, wyniki (analiza i interpretacja) oraz wnioski z badań. Kandydat udział procentowy szacuje na 80%. I druga: Görner K., Zieliński J., Jurczak A., *The hostility syndrome as a profile differentiating football spectators*. *Baltic Journal of Health and Physical Activity*. 2016, Vol. 8, No. 1, p. 51–57, p-ISSN: 2080-1297, E-ISSN: 2080-9999. Do zadań Kandydata należało: współpracowanie koncepcji pracy, przeprowadzenie badań i zebraniu materiału badawczego, analiza statystyczna, interpretacja wyników badań i opracowanie sekcji opisujących wstęp, materiał, metody, wnioski oraz częściowo dyskusję. Udział procentowy szacowany jest na 60%.

Stwierdzam, że ubiegający się o stopień doktora habilitowanego dr Janusz Zieliński spełnia w pełni przesłanki, o których mowa w art. 219, ust. 1 ustawy z 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

3. DANE O DOROBKU NAUKOWYM OSOBY UBIEGAJĄCEJ SIĘ O STOPIEŃ DOKTORA HABILITOWANEGO

Dorobek naukowy Kandydata to łącznie 54. publikacji (po uzyskaniu stopnia doktora). Składa się na niego: 7. monografii autorskich, redakcja 1. monografii zbiorowej, współredakcja 1. monografii zbiorowej oraz 26. artykułów w czasopismach naukowych (z czego 2. w czasopismach posiadających „impact factor”), 4. rozdziały w zbiorowych monografiach międzynarodowych i 15. rozdziałów w zbiorowych monografiach krajowych oraz 5. artykułów w czasopismach, które nie są ujęte na listach MNiSW.

Aktywność naukowa i badawcza Kandydata skoncentrowana jest na pedagogicznej eksploracji obszaru szeroko rozumianej kultury fizycznej. W badaniach dokonuje On m.in. analizy skłonności do występowania niekorzystnego dla nauczyciela wychowania fizycznego syndromu wypalenia zawodowego oraz wskazuje na trudności jakie napotyka nauczyciel ten w pracy zawodowej. Podejmowane przez Niego badania obejmują również problemy tożsamości zawodowej nauczyciela wychowania fizycznego, a także klimatu placówki, który może modyfikować motywację do podejmowania działalności zawodowej. W tym obszarze badawczym jest miejsce na diagnozę stanów wewnętrznych zawodników różnych działalności sportowych oraz osób z niepełnosprawnością ruchową.

W diagnozach empirycznych starał się dr Zieliński doszukiwać zależności pomiędzy problematyką kultury fizycznej a ujawnianiem się u człowieka zachowań ryzykownych w ekspozycji społecznej. W tych poszukiwaniach istotne wydawało się analizowanie zachowań sportowców ekstremalnych, chuliganów stadionowych i osób dokonujących czynów karalnych. W tej ostatniej grupie osób badanych również Kandydat określił zróżnicowane ich postawy wobec religii.

Zaintrygowany występującymi w procesie edukacji różnorodnymi niekorzystnymi zjawiskami, które mogą zaburzać kształcenie człowieka, dr Zieliński podjął się rozpoznania, między innymi u młodzieży uczącej się, korelacji uzdolnień poznawczych z syndromami wrogości i egocentryzmu, wprowadził On do literatury przedmiotu termin „**hipertrofia edukacyjna**”, który powiązał z przyczynami trudności w funkcjonowaniu społecznym człowieka, a szczególnie z jego poczuciem osamotnienia. Dokonał również rozpoznania roli ekspozycji społecznej ucznia w jego sukcesie edukacyjnym.

W obrębie poszczególnych obszarów tematycznych dr Janusz Zieliński wyróżnił trzy wzajemnie przenikające się i dopełniające szczegółowe kierunki zainteresowań, które doskonalił i rozwijał po otrzymaniu stopnia doktora:

- 1) pedagogiczne konteksty funkcjonowania społecznego człowieka preferującego zachowania ryzykowne;

- 2) pedagogiczne aspekty kultury fizycznej;
- 3) dylematy współczesnej edukacji.

3.1. Pedagogiczne konteksty funkcjonowania społecznego człowieka preferującego zachowania ryzykowne

Pierwszy obszar badawczy, któremu dr J. Zieliński poświęcił wiele prac analitycznych i systematyzujących związany jest ze specyfiką funkcjonowania społecznego osób preferujących zachowania ryzykowne. Badania Kandydata oscylowały wokół rozumienia istoty procesów psychopedagogicznych i społecznych zachodzących w środowiskach osób naruszających prawo, chuliganów stadionowych, sportowców ekstremalnych, bojówek młodzieżowych, czy zawodników mieszanych sportów walki. Analizy uzyskanych wyników badań były często konstruowane na przykładzie korelacji wybranych komponentów sfery psychicznej, kulturowej i społecznej osób badanych.

Pedagogiczne konteksty funkcjonowania społecznego człowieka preferującego zachowania ryzykowne były podstawowym wątkiem 1. wystąpienia konferencyjnego, 3. autorskich monografiach, 12. artykułów w czasopismach naukowych i 2. rozdziałów w książkach.

Autorstwo monografii:

1. J. Zieliński, *Uspołecznianie młodych przestępców. Wybrane determinanty skuteczności oddziaływań resocjalizacyjnych w grupie młodocianych przestępców*, Wydawnictwo „Amelia”, Rzeszów 2012.

Wybrane przez Kandydata zmienne miały istotny wpływ na kierunek rozważań oraz konstrukcję niniejszej pracy. Zawarte w niej zostały informacje na temat oddziaływań wychowawczych stosowanych w środowisku osób badanych. Kolejnym etapem analizy było ustalenie u każdego z badanych: lokalizacji poczucia kontroli oraz próba wyjaśnienia zróżnicowania tej lokalizacji. Podobną do poprzedniej procedury Kandydat zajął się nastawieniem jednostki do świata zewnętrznego. Niewątpliwie istotne było ustalenie systemów wartości dla poszczególnych grup badawczych. Sprawnie i rzeczowo przedstawił On podsumowanie uzyskanych wyników pod kątem realizacji przyjętych problemów. Zostały również zawarte w niej, w oparciu o przeprowadzone badania, arbitralne sądy na temat opisywanego w niniejszej pracy zjawiska.

2. J. Zieliński, *Sacrum młodych przestępców*, Wydawnictwo „Amelia”, Rzeszów 2012.

W podobnym nurcie dr Zieliński dokonał empirycznej eksploracji określonego środowiska przestępczego. Bazując na fakcie, że większość społeczeństwa polskiego określa się mianem wierzących katolików, osób pielęgnujących tradycje przodków, które opierają się na wartościach prospołecznych, poszukiwał związku z rosnącym wskaźnikiem dokonywanych przez tych ludzi czynów karanych. Warto zaznaczyć, że pytanie Kandydata: *dlaczego wiara chrześcijańska, sama w sobie, nie dla wszystkich*

jest narzędziem zapobiegającym, kontrolującym i naprawczym zachowań nieakceptowanych społecznie?

3. J. Zieliński, *Pryzmaty współczesnego wychowania*, Wydawnictwo „Druk Sowa”, Warszawa 2014.

Poszukując odpowiedzi na zadane pytania dr J. Zieliński dokonał analizy naukowo-poznawczej, która jest próbą podjęcia egzegezy dziedzin, obszarów „kondycji wychowawczej współczesnego człowieka”. Wszystkie te obszary (pryzmaty) mają jednak charakter immanentny, organiczny, z pełną holistycznie pojętą wizją wychowania ludzi. Jest to podejście antropologiczno-humanistyczne, szersze niż poszczególnych dyscyplin zajmujących się procesami związanymi z rozwojem ludzi. Badanie to staje się uprawnioną próbą, nie tyle syntezy – bo prawdopodobnie jest to niemożliwe – lecz poszukiwania czegoś, co z punktu widzenia zakłócenia humanistycznej tożsamości człowieka, w dobie postmodernistycznej destrukcji (dekompozycji tożsamości), jest istotnym procesem kształtującym osobowość człowieka. Konieczność uchwycenia i częściowo wyjaśnienia tych pryzmatów (obszarów zakłócających proces wychowania) narzuca cel niniejszej rozprawy. Sygnalizowanie o tego typu niebezpieczeństwach wychowawczych staje się koniecznością w permanentnie zmieniających się środowiskach. Dlatego też istotne dla rozważań Autorowi wydawało się zwrócenie uwagi na manipulacyjne funkcje środowiska. Kolejnymi pryzmatami współczesnego wychowania, wymienionymi to systemowe wpływy kulturowe, które kształtują u społeczeństwa sposób wartościowania świata zewnętrznego. Ponadto umiejscowienie osób w określonym środowisku determinuje ich do zróżnicowania finalnej postaci osobowości. Kolejnym opisanym dylematem jest zbyt tolerancja lub, jak kto woli, liberalizacja społeczna, który stanowi postnowoczesny nurt życia ludzi, którzy umiejętnie starają się uszczknąć coś dla własnych interesów. Kolejne wymienione przez Autora pryzmaty wychowania kształtują osobowości ludzi o labilnych postawach dostosowywanych do potrzeb określonych struktur, a grupowe zachowania usprawiedliwiane są współczesną koniecznością bycia elastycznym społecznie.

Publikacje naukowe w czasopismach międzynarodowych i krajowych:

1. J. Zieliński, *Analiza zróżnicowania stopnia spójności przekonań religijnych w grupie młodocianych przestępców*, Resovia Sacra, Studia Teologiczno-Filozoficzne Diecezji Rzeszowskiej 2006, 13, s. 349–368.

Na podstawie uzyskanych wyników badań dr Zieliński stwierdził, że deklarowana przez przestępców postawa wobec sacrum jest często rozbieżna z ich manifestowanym zachowaniem. Prawdopodobnie u młodocianych przestępców, z przyczyn braku lub błędnej internalizacji społecznie cenionych wartości, mają miejsce kryzysy religijne. Kandydat zakłada, że wynika to m.in. z modelu wychowania, który został pośrednio zasygnalizowany w wypowiedziach respondentów. Brak możliwości wglądu w samych siebie, czy rozrachunku sumienia przy pomocy nauk religijnych, ułatwia skazanym posługiwanie się szerokim wachlarzem usprawiedliwień, które sprzyjają ich równowadze wewnętrznej. Okazuje się, że występujący u większości

przestępców „deficyt lęku” czy też popęd wewnętrzny – pokusa – ułatwiają im dokonywanie społecznie niebezpiecznych czynów.

2. J. Zieliński, *Analiza interpersonalnego funkcjonowania miłośników sportów ekstremalnych*, Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej Uniwersytetu Rzeszowskiego 2007, t. X, 1, s. 38–48.

W kolejnych pogłębionych badaniach empirycznych dr Zieliński przeanalizował grupę preferujących zachowania przestępcze, które skonfrontował ze studentami oraz sportowcami ekstremalnymi, wśród których znajdowali się miłośnicy *downhill* i skoków spadochronowych. Analizując uzyskane wyniki badań poszukiwał On odpowiedzi na pytania: *w jakich obszarach życia społecznego i na ile „miłośnicy mocnych wrażeń” charakteryzują się podobną do młodocianych przestępców oraz studentów postawą wobec świata zewnętrznego? Czy w sytuacjach rozwiązywania różnych trudnych sytuacji sportowcy ekstremalni będą podobnie się zachowywać jak skazani? oraz jak różnią się od tych struktur społecznych osoby nieposzukujące większej stymulacji sportowej?* W badaniach zauważono podobieństwa profili miłośników podwyższonego ryzyka sportowego oraz kryminalnego, charakteryzujące się dużą niezależnością społeczną, trudno im jest ulegać publicznej presji oraz często unikają sytuacji, w których odgrywają role osób podwładnych. Ten typ badanych można nazwać „buntownikami z wyboru”. Manifestują swoją ważność przez przesadną gloryfikację własnej osoby. W ten sposób przedstawiają chęć zwrócenia na siebie uwagi. W pozostałych skalach, u przestępców i sportowców, widoczne jest zróżnicowanie struktury profili. Okazało się, że miłośnicy sportów ekstremalnych to jednostki, które w prowadzonych z innymi ludźmi dyskusjach uważają siebie za ekspertów. Kandydat zastanawiał się również, czy może istnieć zależność pomiędzy zróżnicowaniem samoakceptacji ludzi a nasileniem u nich zachowań ryzykownych, wykraczających poza kanon dopuszczanych norm społecznych. Przypuszcza On, że osobnicy z nadmiernie podwyższonym poziomem samoakceptacji prawdopodobnie częściej niż osoby z optymalnym poziomem będą charakteryzować się zachowaniami powszechnie nieakceptowalnymi.

3. J. Zieliński, *Funkcjonowanie interpersonalne młodocianych sprawców czynów przestępczych w kontekście ich postaw religijnych*, Tyczyńskie Zeszyty Naukowe, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Administracji i Zarządzania w Rzeszowie, 2007, nr 1-2, s. 177–190.

Powyższe koresponduje z następną empiryczną eksploracją, w której Kandydat doszukiwał się korelacji pomiędzy preferowanymi przez młodocianych przestępców postawami religijnymi a ich sposobem funkcjonowania interpersonalnego. Okazało się, że respondenci, którzy najbardziej odbiegają średnimi wartościami odpowiedzi od większości grupy osób badanych, rzadziej uruchamiają zachowania społecznie pożądane (niewierzący skazani). Charakteryzują się oni wysoką wartością syndromu wrogości, są nadmiernie wymagający i chłodni uczuciowo, z różnych względów nie potrafią okazywać miłości czy nawet akceptacji najbliższym. Często w kontaktach interpersonalnych są nieufni i podejrzliwi, a podczas oceniania innych stosują krytykę jako formę wyrazu, co nierzadko wywołuje konflikty społeczne. W badaniach tych Kandydat dowiódł (wykorzystując współczynnik korelacji Pearsona), że występuje zróżnicowanie postaw badanych osób wobec środowiska zewnętrznego, w zależności od stopnia zaangażowania ich w praktyki religijne.

4. J. Zieliński, W. Bajorek, *Psychosocial aspects of stadium hooliganism*, Science & Military. Liptovsky Mikulas, 1/8/2013, s. 74–80.

W permanentnie ewoluującym społeczeństwie tradycyjne metody oddziaływań wychowawczych, dla niektórych jego przedstawicieli, stają się mało efektywne. Dlatego też, na bazie empirycznych eksploracji i teoretycznych przemyśleń, **Kandydat poszukiwał zależności, które mogłyby determinować skuteczność procesu kształtowania osobowości.** Uważał On, że poszukiwanie takich rozwiązań szczególnie jest konieczne dla tej grupy osób, u których korzyści wygrywają z wartościami w bitwie o miejsce w hierarchii ważności, a osobowości ich, zamiast stawać się prospołeczne, przybierają formy antyspołeczne.

Ostatnią grupą ryzyka, która została przebadana, była grupa chuliganów stadionowych. Analiza materiału badawczego pozwoliła na ustalenie zróżnicowania wskaźnika syndromu wrogości w grupach kibiców i chuliganów piłkarskich. Styl buntowniczy i podejrzliwy w kontaktach społecznych u pseudokibiców osiągnął wysoki pułap, co świadczyło o tendencjach do wyzwalać się u nich postawy obronnej i nieufności wobec innych ludzi. Kandydat zauważył m.in., że w postępie cywilizacyjnym do głosu dochodzą struktury wspomagające wychowanie, które czasami nie do końca są zgodne z podejściem humanistycznym rozwoju człowieka i pożądane przez niego samego (m.in.: mass media, Internet, grupy wyznaniowe, ale również: globalizacja, tradycjonalizm, marginalizacja życia społecznego, autoedukacja, czy: subkultury młodzieżowe, organizacje młodzieżowe, chuligani stadionowi, grupy zawodowe oraz alternatywne itp.).

5. J. Zieliński, *Samoakceptacja człowieka wyznacznikiem jego skłonności do zróżnicowania zachowań ryzykownych*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie, 2013, 4(25) 2013, s. 308–321.

Istotne dla samego badania było uzyskanie informacji na temat zależności pomiędzy samoakceptacją i samozadowoleniem a zachowaniami ryzykownymi respondentów w relacjach społecznych. Dr Zieliński dowiódł, że osoby preferujące zachowania antagonistyczno-destruktywne na ogół są zadowolone z siebie. Na tym przykładzie jednoznacznie stwierdził, że uzyskiwanie skrajnie wysokich ocen w badaniu samoakceptacji i samozadowolenia może stać się wypadkową do pojawiania się u ludzi zachowań ryzykownych. Niska ocena charakteryzuje osoby, które z dużym prawdopodobieństwem nie będą działały na „szkodę społeczną”.

Dr Zieliński dowodzi, że poziom motywacji w poszukiwaniu dużej stymulacji, tak potrzebnej do optymalnego funkcjonowania społecznego niektórych grup ludzi, **jest porównywalny w przypadku przestępców czy sportowców ekstremalnych.** Różnica pomiędzy wymienionymi strukturami polega na tym, iż sposób uzyskiwania mocnych wrażeń jest uzależniony u nich przede wszystkim od stosowanych przez ich rodziców metod wychowania. Internalizacja wartości w środowisku naturalnym przyczynia się do kształtowania poszczególnych wymiarów osobowości jednostek, a w

tym samoakceptacji i samozadowolenia. To uwewnętrznienie stać się może determinantem bezpieczeństwa publicznego i gwarancją na niższy wskaźnik przestępczości na danym terenie. **W myśl tego sport staje się alternatywą dla osób dokonujących czynów wybiegających poza obowiązujące prawo i skuteczną kanalizacją zachowań, które w tej działalności ludzkiej opierają się na powszechnie preferowanych zasadach.**

6. J. Zieliński, B. Sakowska-Kamińska, *Differentiation in locus of control in thrill seeking sportsmen in the context of their accident causing during competitions*, Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis, 3, Presov 2013, s. 139–144.

Celem eksploracji była próba uchwycenie zależności pomiędzy umiejscowieniem poczucia kontroli (LOC) a specyfiką zachowań ryzykownych, w aspekcie rywalizacji sportowej. Poszukując korelacji pomiędzy lokalizacją poczucia kontroli a sukcesami zawodników sportów motorowych stwierdził On, że zawodnicy z wewnętrzną lokalizacją poczucia kontroli na ogół częściej osiągają sukcesy na arenie sportowej niż zewnątrzsterowni sportowcy z porównywalnym doświadczeniem. Zawodnicy o takim umiejscowieniu poczucia kontroli charakteryzują się dużą wiarą we własne możliwości, pewnością siebie i większym niż u pozostałych osób poczuciem bezpieczeństwa, mają większą zdolność tolerowania frustracji, odraczania gratyfikacji, większą aktywność oraz niezależnością sądów. Druga zależność (umiejscowienie poczucia kontroli i skłonności do podejmowania podwyższonego ryzyka, które zmierzało do wypadków na torze), która była przez dr Zielińskiego wyjaśniana, skłoniła Go do sformułowania tezy, iż u zawodników z zewnętrznym umiejscowieniem poczucia kontroli występuje dodatnia korelacja ze skłonnościami do zachowań ryzykownych. Taki stan może być wywołany niepewnością sportowców w otoczeniu, brakiem u nich wiary w siebie.

7. J. Zieliński, B. Sakowska-Kamińska, *Changes of Emotional Tension in MMA Sportsmen [w:] Sport in the context of Social Sciences*, red. W.J. Cynarski, J. Kosiewicz, K. Obodyński, Wydawnictwo UR. Rzeszów 2012, s. 115–134

Kolejnym cyklem pogłębionych badań Kandydat przeprowadził wśród osób trenujących sporty walki (MMA, *ju-jitsu*, *kyokushinkai*). Okazało się m.in., że umiejscowienie poczucia kontroli może być pośrednim lub bezpośrednim sprawcą zmienności napięcia emocjonalnego osoby startującej w zawodach.

8. J. Zieliński, W. Czarny, W. Bajorek, *Tendencies for Disorders in Social Behaviours of the People Practicing Ju-Jitsu*, PARIPEX – Indian Journal of Research, Vol. 2, Issue 11, Nov 2013, s. 245–246.

W drugiej empirycznej eksploracji Kandydat rozpoznawał u osób trenujących *ju-jitsu*, bezpośrednio związanych z walkami w „klatkach”, skłonności do występowania zaburzeń w funkcjonowaniu społecznym. Próbował On ocenić zróżnicowanie napięcia emocjonalnego oraz siły zawodników trenujących *ju-jitsu*, *kyokushinkai*, piłkę nożną

oraz koszykówkę. Istotne dla niniejszej diagnozy było poszukiwanie korelacji pomiędzy poziomem agresji, odpornością na stres, poczuciem kontroli i chęcią pokazania się w zbyt korzystnym świetle a siłą eksplozywną i funkcjonalną.

9. [...]

3.2. Pedagogiczne aspekty kultury fizycznej

Bazując dr Janusz Zieliński na doświadczeniu edukacyjnym i zdobytych kwalifikacjach istotna wydaje się naukowa eksploracja oraz próba przedstawienia stanowiska na temat pedagogicznych aspektów kultury fizycznej człowieka.

Temat prowadzonych badań był podstawowym wątkiem 9. wystąpień konferencyjnych J. Zielińskiego, zaś w publikacjach naukowych odniósł się Kandydat do niego w 1. autorskiej monografii, 2. monografiach pod redakcją i współredakcją naukową, 10. czasopismach naukowych i 12. rozdziałach w książkach.

Autorstwo lub współautorstwo monografii:

1. J. Zieliński, *Wybrane aspekty wychowania do aktywności fizycznej*, Wydawnictwo „Amelia”, Rzeszów 2013.

W monografii Autor starał się zawrzeć, oparte na literaturze przedmiotu, swoje przemyślenia na temat procesu kształtowania osobowości człowieka aktywnego fizycznie. Rozprawa wyjaśnia m.in. znaczenie tego procesu za pośrednictwem nauk o kulturze fizycznej: psychologii, medycyny, biochemii, socjologii oraz pedagogiki. W rozdziale ósmym Kandydat zawarł informacje na temat reintegracyjnej funkcji sportu. W tym miejscu opisane zostały **aspekty resocjalizacji poprzez sport, a także walory sportu w rehabilitacji zdrowotnej i życiowej osób z niepełnosprawnością.**

Ściśle powiązane z powyższą tematyką monografii są artykuły wydane w wydawnictwach krajowych i międzynarodowych lub rozdziały w książkach. W cyklu dr Zieliński zamieścił m.in. próby empirycznego rozpoznania roli nauczyciela wychowania fizycznego w procesie edukacyjnym. W ramach tych diagnoz Autor **skonstruował i zaproponował narzędzie pomiarowe do określania predyspozycji kandydata do zawodu nauczyciela wychowania fizycznego**, wyodrębniając jego skłonności do wypalenia zawodowego, ocenę poziomu jego motywacji do pracy w tym charakterze, skali utożsamiania się z tym fachem oraz umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami wpisanymi w tę działalność.

2. J. Zieliński (red.), *Pedagogiczno-społeczne aspekty aktywności ruchowej osób niepełnosprawnych*, Wydawnictwo „Druk Sowa”, Warszawa 2014.

3. M. Przydział, I. Pezdan-Śliż, J. Zieliński (red.), *Kultura fizyczna osób niepełnosprawnych w obliczu wyzwań współczesnego świata*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego. Rzeszów 2018.

Obszar empirycznych eksploracji pedagogicznych aspektów kultury fizycznej Kandydata również obejmuje znaczenie aktywności ruchowej w funkcjonowaniu społecznym osób z niepełnosprawnością. W opracowaniach, opartych głównie na empirycznych eksploracjach, aktywność ruchowa na pierwszy plan wybija się jako rozwojowa forma życiowa, kształtująca osobowość każdego człowieka. Pojawiają się w nich empiryczne analizy, często poparte doświadczeniem w określonej dziedzinie, autorów artykułów. Znalazły miejsce również rozważania o roli teatroterapii, sportu i turystyki w podnoszeniu szeroko rozumianej jakości życia osób z różnorodnymi niepełnosprawnościami. Przedstawione również zostały opinie i wiedza młodzieży na temat barier, z jakimi zmagają się bohaterowie tej monografii, a także rywalizacji sportowej, w której oni uczestniczą.

Problematyka osób z niepełnosprawnością jest uwzględniana w tematach innych przeprowadzonych badań naukowych, które rozstrzygają problemy jakości życia sportowców niepełnosprawnych, ich determinacji w dążeniu do celu, polaryzacji obrazów medialnych zawodników (nie)pełnosprawnych i pełnosprawnych. W tej tematyce Autor dokonał rozpoznania znaczenia jazdy konnej w terapii osób z niepełnosprawnością, określił zróżnicowanie napięcia emocjonalnego zawodników wybranych dyscyplin paraolimpijskich w kontekście ich sukcesów sportowych oraz ocenił zdolności psychomotoryczne kolarzy ręcznych na tle innych dyscyplin sportowych zawodników pełnosprawnych.

Publikacje naukowe w czasopismach międzynarodowych i krajowych:

1. J. Zieliński, *Analysis of the selected occupational motivation determinants for P.E. teacher*, Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis, 3, Presov 2009, s. 73–80.
2. J. Zieliński, *Professional motivation of physical education teacher in consideration of educational success and selected outside schools impact factors*, Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis, 3, Presov 2009, s. 66–72.
3. J. Zieliński, B. Sakowska-Kamińska, *Changes of Emotional Tension Gymnasts In Sports Acrobatics*, Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis, 1, Presov 2012, s. 258–266.
4. R. Wilk, J. Zieliński, *Passion and determination of the disabled succeeding in sports*, Scientific Review of Physical Culture, Vol. 3, Issue 3, 2013, s. 164–168, <http://www.srpc.eu/>.

5. M. Ozimek, K. Görner, A. Jurczak, J. Zieliński, *Main directions of improvement of high-class sportsmen training system – Główne kierunki współczesnego systemu przygotowania sportowców wysokiej klasy*, Journal of Health Sciences. Radom, Vol. 4, No. 13(2014), s. 17–25.
6. K. Görner, A. Jurczak, J. Zieliński, E. Wilk, W. Duma, *Aktywność fizyczna młodzieży w czasie wolnym na tle wybranych uwarunkowań (Physical activity of youth in their leisure time on the selected background)*, Journal of Health Sciences. Radom, Vol. 4, No. 13(2014), s. 266–284.
7. J. Zieliński, R. Grzywacz, R. Wilk, *Tendencies to muscle dysmorphia among men training silhouette sports*, Scientific Review of Physical Culture, Vol. 7, issue 1, 2017, p. 95–106.
8. W. Paśko, M. Śliż, M. Paszkowski, J. Zieliński, K. Polak, M. Huzarski, K. Przednowek, *Characteristics of Cognitive Abilities among Youths Practicing Football*, International Journal of Environmental Research and Public Health, Public Health 2021, 18, 1371. <https://doi.org/10.3390/ijerph18041371>.
9. M. Śliż, K.H. Przednowek, P. Kapuściński, B. Dziadek, Ł. Godek, K. Warchoń, J. Zieliński, K. Przednowek, *Characteristics of the level of psychomotor abilities of female handball players*, BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation (2022) 14:83, <https://doi.org/10.1186/s13102-022-00475-5>.
10. W. Paśko, J. Dydek, J. Zieliński, T. Hulewicz, M. Śliż, B. Dziadek, K. Przednowek, *Assessing Psychomotor Abilities in Handcyclists using Computerized Tests: An Initial Study*. DOI: 10.5220/0011553200003321, In Proceedings of the 10th International Conference on Sport Sciences Research and Technology Support (icSPORTS 2022), p. 137–142.

W swoich badaniach dr J. Zieliński wykorzystuje najnowsze narzędzia pomiarowe, dzięki którym między innymi możliwa była diagnoza poziomu uzdolnień poznawczych i zdolności psychomotorycznych osób trenujących piłkę ręczną. W swoich eksploracjach zajmował się najistotniejszymi komponentami przygotowania sportowego zawodników najwyższej klasy (między innymi Rafała Wilka – multimedalisty Igrzysk Paraolimpijskich) oraz niekorzystnymi zjawiskami występującymi podczas uprawiania określonej dyscypliny sportowej – nieśmiałością i umiejscowieniem poczucia kontroli w akrobatyce sportowej, czy dysmorfii mięśniowej u osób trenujących sporty sylwetkowe. We wszystkich tych analizach uwzględniał On korelację, z tak ważnym w sporcie, sukcesem.

3.3. Dylematy współczesnej edukacji

Trzeci wyodrębniony cykl pogłębionych badań dr Janusz Zieliński poświęcił przede wszystkim uchwyceniu niekorzystnym zjawiskom zachodzącym w wychowaniu, które bez wątpienia odgrywają szczególną rolę w instytucjonalnym kształceniu człowieka. W tej grupie eksploracji również odnaleźć można merytoryczne wskazówki dla nauczycieli wychowania fizycznego przydatne w ich pracy zawodowej. Dylematy współczesnej edukacji były głównym wątkiem empirycznych eksploracji, a analizy uzyskanych wyników badań Kandydat przedstawił w 1. autorskiej monografii, 1. współautorskiej monografii i w 7. artykułach w czasopismach naukowych.

Autorstwo lub współautorstwo monografii:

1. K. Warchoł, J. Zieliński, *Planowanie zajęć wychowania fizycznego w rocznym cyklu nauczania szkoły podstawowej*. Wydawnictwo UR, Rzeszów 2020.

W powyższej monografii dr Zieliński przedstawił możliwości realizowania w ramach lekcji wychowania fizycznego praktycznego kształtowania zdrowszego niż dotychczasowy styl życia w środowisku naturalnym i programowego oddziaływania na ucznia. Zaproponowany aktywny (zdrowszy) styl życia realizuje kolejną grupę celów odnoszących się do aktywności fizycznej w kontakcie z naturą: hartowania, nauki osvajania ze słońcem, z różnymi warunkami środowiska naturalnego, co jest zgodne z głównymi postulatami podstawy programowej wychowania fizycznego.

Oddzielnym zagadnieniem jest bezpieczeństwo podczas zajęciach, przy coraz częściej przejawiającym się u dzieci niskim poziomie ogólnej sprawności fizycznej. Zawarte zostały propozycje bezpiecznych zachowań w rozwiązaniach metodycznych jednostek lekcyjnych, jak również kształtowania w tym zakresie potrzebnej życiowej świadomości.

2. J. Zieliński, *Edukacyjne konteksty przeciążenia informacyjnego współczesnej młodzieży*, Wydawnictwo UR, Rzeszów 2021.

Poszukiwanie czynników, które warunkują większą lub mniejszą odporność jednostki na niekorzystne wpływy nadmiaru informacji na organizm odbiorcy stało się priorytetem rozważań Autora. Cała procedura interpretacyjna pozwoliła sformułować postulaty, które mogą być przydatne w rozstrzyganiu trudnych sytuacji związanych z edukacyjnym przeciążeniem informacyjnym w pracy zawodowej. Na ich podstawie Autor zaproponował sposób projektowania tematycznego programu edukacyjnego przeznaczonego do klasy VI szkoły podstawowej.

Publikacje naukowe w czasopismach międzynarodowych i krajowych:

1. A. Jurczak, K. Görner, M. Śpieszny, J. Zieliński, W. Duma, *Analysis of the physical education subject content in the natural environment*, Journal of outdoor activities 2014, Vol. 8, No. 1/2014, s. 5–8.

2. *Mój udział polegał na: współudziale przy przygotowaniu koncepcji badań, przeprowadzeniu pomiarów, przeprowadzeniu interpretacji wyników badań, współudziale przy przygotowaniu tekstu artykułu.*
3. J. Zieliński, *Syndrom wrogości profilem różnicującym uczniów o odmiennych poziomach uzdolnień poznawczych*, Szkoła w Obliczu Zmian. Kwartalnik Edukacyjny, PCEN Rzeszów, 1(84)2016, s. 61–74.
4. J. Zieliński, *Skłonności do hipertrofii edukacyjnej przyczyną trudności w funkcjonowaniu społecznym współczesnej młodzieży*, General and Professional Education, 2/2016, s. 65–70.
5. J. Zieliński, *Self-centeredness syndrome as profile existing among students with different educational abilities*, General and Professional Education, 4/2016, s. 53–59.
6. J. Zieliński, *Alienation of a present-day child with a tendency to educational hypertrophy*, General and Professional Education, 2/2017, p. 36–42.
7. J. Zieliński, *Dimension of integrated education of pupil with special development needs*, General and Professional Education, 1/2018, p. 44–50.
8. J. Zieliński, *Pupil's educational success in the context of his/her social exposition*, General and Professional Education, 2/2018, p. 32–40.

Wychowanie fizyczne jest wiodącym rodzajem edukacji, które odpowiada za wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży w ujęciu aksjologicznym. Ważne są zatem efekty odnoszące się do budowy somatycznej, sprawności fizycznej i ruchowej, jak również, a może przede wszystkim zdrowie uczniów. Mimo relatywnie dużej liczby godzin obligatoryjnych wychowania fizycznego możemy nadal obserwować symptomy niskiej aktywności fizycznej u wielu uczniów. Przyczyny takiego stanu rzeczy wynikają m.in. z nieuzasadnionych zwolnień lekarskich, zwolnień i usprawiedliwień od rodziców, które często są nieadekwatne do rzeczywistego stanu zdrowia i samopoczucia uczniów.

W mojej ocenie dorobek naukowy ubiegającego się o stopień doktora habilitowanego dr Janusza Zielińskiego jest znaczący i spełnia wymagania stawiane pracom naukowym.

4. STWIERDZENIE, CZY OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE MIESZCZĄ SIĘ W ZAKRESIE PEDAGOGIKI

Jestem przekonany, iż Kandydat dr Janusz Zieliński w pełni rozumie, iż badania pedagogiczne prowadzone w tradycji społecznej (humanistycznej) posiadają zawsze interpretacyjny, procesualny i nieostateczny charakter. Poznanie w naukach humanistycznych (rozumienie, interpretacja) jest także uwikłane w świat przeżyć i dziejowy charakter podmiotu

poznającego. Badacz, mając świadomość takiego uwikłania, powinien wznosić się ponad te zależności, jednak z świadomością, że w procesie badawczym nigdy nie będzie w stanie tych zależności w sposób całkowity zneutralizować. Janusz Zieliński w swych badaniach umiejętnie likwiduje (wyrównuje, uzupełnia) część frustracji, wywołanej przez niekończące się różnice zdań naukowców. Próbuje zrozumieć prezentujących odmienne zdanie specjalistów, a nawet oceniać, które wyniki są najbardziej odpowiednie w jakich sytuacjach i dla jakich celów. Działania Kandydata w zakresie nauki pedagogicznej zmierzają w kierunku poprawy społeczności i świata. Kandydat posiada wyostrzoną umiejętność krytycznego myślenia i wnikliwej obserwacji.

Pedagog powinien charakteryzować się otwartością i empatią, wzbudzać zaufanie. Konieczne jest posiadanie umiejętności nawiązywania kontaktów i słuchania. Niezbędna jest cierpliwość, zdolność koncentracji uwagi, a także podzielność uwagi i dobra pamięć. Wydaje mi się, iż te wszystkie cechy posiada Opiniowany Kandydat.

Przedłożone osiągnięcia naukowe są uzasadnieniem dla złożonego przez Janusza Zielińskiego wniosku: o przyznanie mu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie dyscypliny pedagogika. Stwierdzam, że jego osiągnięcia naukowe w pełni mieszczą się w zakresie złożonego wniosku.

5. WYBITNOŚĆ, ORYGINALNOŚĆ, UNIKATOWOŚĆ, NIEPOWTARZALNOŚĆ OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH (SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 2A USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM) STANOWIĄCYCH ZNACZĄCY WKŁAD W ROZWÓJ PEDAGOGIKI

W procesie badania całości dorobku naukowego Janusza Zielińskiego zauważalna jest nowa jakość, niepowtarzalność, co wcześniej nie istniało. Należy pamiętać, iż sama jednak chęć, nawet wybitne uzdolnienia, nie wystarczą do bycia twórczym, gdyż kreatywność człowieka jest silnie aksjologicznie nasycona. Potrzebna jest wiara w celowość i wartościowość samego procesu, jak i twórczego wytworu, by potencjał kreatywny jednostki (np. skazanego) mógł się rozwinąć. Konieczne jest dążenie do utrzymania stałej, silnej motywacji wewnętrznej, ukierunkowanej na ciągły rozwój. Dobry pedagog, niosąc pomoc w rozwoju, musi działać na rzecz podniesienia wewnętrznego napięcia jednostki. A więc sam musi takie wewnętrzne napięcie posiadać i to wydaje się rzecz godna zauważenia w świetle prezentowanych wyników empirycznych analiz.

Znaczący wkład w rozwój pedagogiki (pedagogiki ogólnej i pedagogiki specjalnej, teorii pedagogiki i teorii wychowania) dorobku J. Zielińskiego leży nie tylko w jego naturze, ale także w sposobie patrzenia na świat, na problemy pedagogiki. Szeroki dorobek Naukowca zawiera szereg oryginalnych prac badawczych. Celem wielu prac jest ocena wybranych zdolności poznawczych szerokiej grupy badanych (np. niepełnosprawnych, kibiców, dzieci, zawodników MMA, medalistów olimpijskich), uzmysłowienie, iż każdy człowiek ma w sobie naturalną chęć wygrywania i triumfowania w swoim życiu.

Pokazanie i zbadanie dyskredytacji, czyli piętnowania procesu i sposobu działania. Zbadanie i opisanie możliwego sukcesu edukacyjnego, który coraz częściej staje się wartością (poprzez przenikanie wiedzy w obrębie wybranej dyscypliny naukowej, kompetencji) lub zyskiem społecznym. A ponadto ukazanie nieśmiałości – rodzaju lęku, który pojawia się w sytuacjach publicznych, nieśmiałości i zażenowanie towarzyszące relacjom międzyludzkim i wystąpieniom publicznym oraz uwypuklenie samoakceptacji człowieka, jako wyznacznika jego dążeń do różnicowania zachowań ryzykownych. Widoczne jest przedstawienie różnic w preferencjach osobistych w grupach kibiców i chuliganów stadionowych. Ponadto naukowiec wykorzystując teorię funkcjonowania interpersonalnego stworzył test pozwalający na diagnozę funkcjonowania i nieprawidłowego funkcjonowania osobowości i tożsamości. W dorobku można odszukać badania problemu zmian napięcia emocjonalnego oraz określenie, w jakim stopniu lokalizacja sterowania wpływa na skuteczność osiągania zamierzonych celów sportowych. Pokazana jest również kwestia wypalenia zawodowego nauczycieli wychowania fizycznego oraz wyjaśnienie, w jakim stopniu wskaźnik ww. syndromu koreluje z ich osiągnięciami w pracy. Badaniach poddano również poszukiwanie silnych emocji, zadając pytanie, *czy wynikają one z morale zwolenników takiego stylu życia, czy też z kultury fizycznej?* Naukowiec przeprowadził badania nad podporządkowaniem młodzieży do podstawowych wartości. Zadaje On m.in. pytanie: *Dlaczego wiara chrześcijańska nie jest czynnikiem, który jako taki może zapobiec popełnianiu przez wierzących wykroczeń, a także kontrolować i korygować zachowania społecznie nieakceptowalne?*

I w końcu dr Zieliński podejmuje: próbę uchwycenia resocjalizacyjnej roli aktywności fizycznej w kontekście twórczej resocjalizacji, poprzez przedstawienie różnych stanowisk związanych ze sposobami sportowej resocjalizacji osób skazanych i znajdujących się w więzieniach. Krzewienie specyficznej edukacji (resocjalizacji), jako działalności, która przygotowuje do pełnego zaangażowania doświadczenia i przeżywania rzeczywistości, a także przekształcania jej w myśl zasady wspólnego dobra człowieka i natury. Jest to trudne, ale osiągalne i do tego dąży w swych badaniach i dociekaniach dr J. Zieliński.

W swych pracach badacz wykazuje elastyczność, giętkość i oryginalność myślenia. Oryginalność naukowa Opiniowanego Kandydata przeciwstawia się banalności i pospolitości. Warunkiem koniecznym wystąpienia oryginalności jest wystąpienie czegoś, co różni przedmiot od innych danego rodzaju i jest to cecha w przedmiotach tych na ogół niespotykana. Oryginalność jest więc także pojęciem zrelatywizowanym, podlega stopniowaniu i ma w sobie dużą dozę subiektywności, chociaż może też posiadać wymiar obiektywny. Cechą charakterystyczną może być „samorealizacja”, rozumiana jako aktualizowanie tendencji do permanentnego rozwoju, osiąganie coraz wyższego poziomu naukowego, co wykazuje na przestrzeni lat dorobek naukowy Badanego. Oryginalność nie oznacza zawsze odkrywania czegoś nowego, ale takie doświadczenie, które ma źródło w sobie samym. W pedagogice najczęściej oryginalność badacza sprowadzana jest do aspektów wychowawczych. Przyczyn osiągnięć jednostki upatruje Janusz Zieliński w nieustannym przeżywaniu przez niego stanów

niepewności i niejasności między umysłem a zewnętrznym światem, szeroko opisując to w wielu artykułach i monografiach.

Myślę, że w jakiejś mierze, o zaistnieniu oryginalności możemy mówić w przypadku urzeczywistniania się twórczej orientacji życiowej jednostki, kiedy to kreuje ona podmiotowy sens i nadaje nową jakość doświadczeniu, co w dużej mierze proponuje to Kandydat w ostatniej monografii:

J. Zieliński, *Resocjalizacyjne konteksty aktywności fizycznej*, Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2023, s. 256; ISBN: 978-83-8277-096-4.

Tytuł książki wpisuje monografię w obszar pedagogiki resocjalizacyjnej, ale w perspektywie aktywności fizycznej, pamiętając, iż – jak podaje J. Zieliński – działalność sportowa, ze względu na różne, indywidualne determinanty, nie jest trwałym narzędziem naprawczym. Musi ona permanentnie ewoluować i nadążać za oczekiwaniami osób ustawionych w kolejce do życia w otwartym społeczeństwie. Powinna być na tyle atrakcyjną działalnością, by przyciągnąć jak największe rzesze osób potrzebujących takiej metody korekty. Zdaniem Autora prawdopodobnie możliwe jest to poprzez **stworzenie profesjonalnej strategii socjalizacji przez aktywność fizyczną** (a nie działań doraźnych), opartej m.in. na kompetentnych wychowawcach sportowych, przyjaznej infrastrukturze, fachowo skonstruowanym systemie powiązań instytucjonalnych oraz przede wszystkim rzetelnych i trafnych narzędzi weryfikujących skuteczność i efektywność oddziaływania tej metody.

Monografia jest opracowaniem oryginalnym, ponieważ nakreśla niezwykle wartościowe wątki zlokalizowane w przestrzeni inkarcerowanej w całości pedagogiki. To książka ważna m.in. ze względu na podjętą problematykę, która staje się przedmiotem merytorycznych analiz i eksploracji badawczej. Nie należy ona do jałowych merytorycznie pozycji, a wręcz przeciwnie wybrzmiewa w niej siła przekazu, esencja treści i przemyślana konstrukcja. To bardzo wysublimowana monografia z kompozycyjną poprawnością i logiką wyводу. Widać w niej synergię myśli i prawidłowo prowadzoną narrację. Nie odczuwa się chaosu w realizacji powziętego projektu, ale jest to studium o walorach poznawczych, emanujące solidnością empiryczną. Monografię czyta się dobrze, bo poruszane kwestie nie są rwane, ale skrupulatnie prowadzone i doprowadzone do finału. Daje to poczucie merytorycznego urzeczywistnienia postawionego sobie przez Autora celu własnych rozmyślań.

W znacznej części pracy przywoływane są doniesienia z państw, gdzie takie metody były wdrażane przez wiele lat. W większości przypadków, bez względu na determinanty, socjalizacja przez aktywność fizyczną jest skutecznym sposobem redukcji zachowań antagonistyczno-destrukcyjnych, co zostało potwierdzone licznymi stwierdzeniami naukowymi. Zdarzają się jednak wątpliwości, które nie dyskryminują omawianej metody resocjalizacji, lecz narzucają konieczność jej permanentnego diagnozowania i usprawniania.

Zdaniem Kandydata metoda resocjalizacji poprzez sport – za Markiem Konopczyńskim twórcą twórczej resocjalizacji – „nastawiona jest na kreowanie określonych kompetencji

osobowych i w ten sposób współtworzenia parametrów tożsamości”¹ człowieka. Dostarcza możliwości pełnienia przez niego „odmiennych od dotychczasowych ról społecznych. Role te mają wszelkie cechy aktywnej i kulturowo akceptowanej formy wyrażania samego siebie przez prezentowanie społecznie swoich atutów i kompetencji”².

Dokonując pogłębionej analizy doniesień badawczych opublikowanych głównie w anglojęzycznej literaturze przedmiotu, uchwycona została resocjalizacyjna funkcja aktywności fizycznej. Pojawiają się w pracy również wskazówki metodyczne, opisujące różne sposoby sportowego oddziaływania na osoby nieprzystosowane społecznie. Należy podkreślić, że zastosowane liczne uogólnienia sportu, aktywności fizycznej czy działalności sportowej, pozwalają na wyjaśnienie omawianego zjawiska w sposób kompleksowy, wykazujący zalety resocjalizacyjne wszelkiej aktywności ruchowej. Istotne dla procesu resocjalizacyjnego staje się dobrowolność w aktywności sportowej i obowiązkowość w wychowaniu fizycznym. Centralnym zagadnieniem poruszonym w niniejszej pracy jest szeroko rozumiany więzienny trening sportowy uprawiany przez osoby pozbawione wolności, który może stać się skuteczną metodą uspołeczniania jego uczestników, obniżania ich agresji i tym samym efektywnym środkiem wychowawczym.

Kandydat uzmysławia czytelnikowi, iż przemiana skazanego powinna pokazać, że zachowania człowieka na trwale nie tworzą jego profilu osobowego, i że proces resocjalizacji może przeorganizować dotychczasowe życie. Bez wątpienia człowiek poprzez budowę własnej podmiotowości jest w stanie przewartościować własne życie i tym samym potraktować siebie, jako niezależną wartość, podążając w kierunku świata aksjologii intelektualno-godnościowej, a przede wszystkim w kierunku etyczno-moralnym.

Należy przyznać Autorowi, że dokona się to, kiedy skazany uzna, że może być: *po pierwsze*, twórcą samego siebie, *po drugie*, osobą zdolną do rozwoju i *po trzecie*, potrafi przekuwać negatywne doświadczenia w kierunku pozytywnych zmian. Należy pamiętać, iż każda działalność sportowa jest powiązana z ryzykiem (utrata zdrowia lub życia). Ta właściwość tej działalności wydaje się być tożsama ze stanem jaki towarzyszy osobie dokonującej czynu karalnego. Zdaniem Janusza Zielińskiego wzmożona aktywność fizyczna przyczynia się do utrzymywania człowieka w zdrowiu wolitywnym, ułatwiając dokonywanie wyborów życiowych oraz realizację nawet długoterminowych planów. Reguluje funkcjonowanie układu nerwowego poprzez wspomaganie sprawności intelektualnej i zmniejszenie napięcia nerwowego, stanów depresyjnych oraz lękowych. Poprawia jakość snu, a tym samym samopoczucie osoby trenującej. Wspomaga układ hormonalny, regulując pracę przysadki mózgowej oraz intensyfikację rozwoju fizycznego. Zwiększenie dopływu krwi i dotlenienia, to produkty uboczne działalności sportowej, które przyczyniają się do sprawniejszej pracy komórek mózgowych, tym samym zwiększając możliwości intelektualne człowieka

---

¹ M. Konopczyński, *Metody twórczej resocjalizacji*, Warszawa: WN PWN 2009, s. 238.

² Tamże, s. 238–239.

(bioelektryczna aktywność mózgu). To zaś wpływa na postrzeganie, jakość analizowania i podejmowania decyzji, czyli wyraża poziom inteligencji osobniczej. Sport przyczynia się do skuteczniejszego odpoczynku komórek nerwowych, co pozwala później ze wzmożoną siłą uruchamiać umysł do celniejszego i lepszego podejmowania różnych decyzji, realizacji planów życiowych oraz efektywniejszego funkcjonowania pamięci krótkotrwałej. Sprzyja rozwojowi kompetencji poznawczych człowieka, formułując zmysły, prędkość ich reakcji, usprawniając zdolność szybkiego spostrzegania, zwiększając refleks, umiejętność przewidywania i podejmowania szybkich decyzji życiowych.

Wybór obszaru zainteresowania i własnych badań empirycznych zasługuje ze wszech miar na uznanie i wysoką ocenę. Szczególną wartością monografii jest zebranie bardzo obfitej i trafnie dobranej literatury przedmiotu ukierunkowanej na resocjalizację w kontekście aktywności fizycznej osadzonych, a następnie bardzo dobrze opracowana narracja zawartego w tych publikacjach ujęcia podstawowych problemów i aspektów oraz kierunków poszukiwań, stanowi to niepodważalną wartość i już naznacza oryginalnością i naukowym, znaczącym wkładem w rozwój dyscypliny – pedagogiki resocjalizacyjnej, czy pedagogiki w ogóle. Dzięki pogłębionemu ujęciu teoretyczno-metodologicznemu, analizie aktualnych opracowań i profesjonalnych raportów, Janusz Zieliński uzyskał interesujący obraz resocjalizacji, który dokonuje się w obszarze polityki kryminalnej na przestrzeni kilku dekad.

Monografia jest bardzo interesująca, logiczna, przemyślana i spójna, zarówno w swojej treści, jak i w bogactwie podejmowanych wątków, problemów badawczych w ich prawidłowym układzie i hierarchii.

Reasumując – Kandydat podjął oryginalny wysiłek opracowania podstawowych wymiarów i problemów resocjalizacji w kontekście możliwej aktywności fizycznej, co wymagało dużego wysiłku porządkowania, zwracania uwagi na istotę rzeczy, przy tak bogatej rzeczywistości, jaką odzwierciedlają wybrane i zapisane w treści monografii kategorie. Prezentuje On merytorycznie ważne aspekty i perspektywy spojrzenia na wymienione podstawowe problemy i obszary pedagogiki resocjalizacyjnej, konkretnie skupionej aktywności fizycznej (resocjalizacji), co wiąże się z wyraźnym rzutowaniem na tę problematykę. Publikację charakteryzuje dopracowanie wielu konkretnych, nawet bardzo szczegółowych problemów, wieloaspektowość, która wskazuje na interdyscyplinarność i intradyscyplinarność, zakładającą twórczą resocjalizację.

Wysoko oceniam podjęcie tej problematyki, jak również wyrażam nadzieję, że zawarte i wyrażane w monografii tezy, pobudzą do głębokiej refleksji nie tylko naukowców, czy nawet studentów, ale i praktyków. Dorobek naukowy Badanego jest naprawdę okazały. Jestem przekonany, że im więcej dzieł w renomowanych wydawnictwach wydaje naukowiec, tym bardziej prawdopodobne, że znajdą się wśród nich prace wybitne, a bogactwu z reguły towarzyszy różnorodność form i stylów.

Ogólnie dorobek naukowy Janusza Zielińskiego jest pełny, skryształizowany i dojrzały. Stwierdzam, że przedłożone powyżej osiągnięcia naukowe Kandydata w pełni

spełniają przesłanki ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, o których mowa w art. 219 ust. 2a.

6. SPEŁNIENIE PRZESŁANKI ART. 219, UST. 2B I 2C USTAWY PRAWO O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM – CYKL POWIĄZANYCH TEMATYCZNIE ARTYKUŁÓW NAUKOWYCH ORAZ ZREALIZOWANE ORYGINALNE OSIĄGNIĘCIE PROJEKTOWE

Oprócz ww. publikacji Autor wydał szereg artykułów powiązanych z przedstawianą problematyką, do których należą m.in.:

6.1. Wykaz opublikowanych monografii naukowych:

1. J. Zieliński, *Edukacyjne konteksty przeciążenia informacyjnego współczesnej młodzieży*, Wydawnictwo UR, Rzeszów 2021.
2. K. Warchoł, J. Zieliński, *Planowanie zajęć wychowania fizycznego w rocznym cyklu nauczania szkoły podstawowej: podręcznik dla studentów kierunku Wychowanie fizyczne, nauczycieli wychowania fizycznego*. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski, 2020, ss. 206, ISBN: 978-83-7996-770-4.
3. J. Zieliński, *Pryzmaty współczesnego wychowania*, Wydawnictwo „Druk Sowa”, Warszawa 2014.
4. J. Zieliński, *Wybrane aspekty wychowania do aktywności fizycznej*, Wydawnictwo „Amelia”, Rzeszów 2013.
5. J. Zieliński, *Uspołecznianie młodych przestępców. Wybrane determinanty skuteczności oddziaływań resocjalizacyjnych w grupie młodocianych przestępców*, Wydawnictwo „Amelia”, Rzeszów 2012.
6. J. Zieliński, *Sacrum młodych przestępców*, Wydawnictwo „Amelia”, Rzeszów 2012.

6.2. Wykaz opublikowanych rozdziałów w monografiach naukowych (m.in.):

1. J. Zieliński, B. Sakowska-Kamińska, *Changes of emotional tension gymnasts in sports acrobatics*. W: Ružbarský P. (zost.) *Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis*, Prešov: Prešovská univerzita, Fakulta športu, 2012, s. 258–266. ISBN: 978-80-555-0617-3;
2. J. Zieliński, B. Sakowska-Kamińska, *Differentiation in locus of control in thrill seeking sportsmen in the context of their accident causing during competitions*. W: Čech P. (ed.) *Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis*. No. 3. Prešov, Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta športu, 2013, s. 139–144. ISBN: 978-80-555-0875-7.
3. J. Zieliński, B. Sakowska-Kamińska, *A natural inclination to shyness in the situation of social exposition as a determinant of success in sport*. W: Kosiewicz J., Obodyński K. (eds.), *Social sciences of sport: assumption and perspectives*. Rzeszów, Warszawa, University of Rzeszów, Warsaw Academy of Physical Education, 2013, s. 74–81, ISBN: 987-83-89721-26-6;

4. W. Paśko, J. Dydek, J. Zieliński, i in., *Assessing Psychomotor Abilities in Handcyclists using Computerized Tests: An Initial Study*. W: Capelli C., Verhagen E., Pezarat-Correia P. (ed.), *Proceedings of the 10th International Conference on Sport Sciences Research and Technology Support*, Valletta, Malta 27–28 October 2022. Valletta: SciTePress, 2022, s. 137–142, ISBN: 978-989-758-610-1, DOI: 10.5220/0011553200003321
5. [...].

6.3. Wykaz członkostwa w redakcjach naukowych monografii (m.in.):

1. J. Zieliński, (red.), *Pedagogiczno-społeczne aspekty aktywności ruchowej osób niepełnosprawnych*. Rzeszów, Uniwersytet Rzeszowski. Wydział Wychowania Fizycznego. Zakład Pedagogiki, 2014, ss. 161. ISBN: 978-83-941085-2-6;
2. M. Przydział, I. Pezdan-Śliż, J. Zieliński J.(red.), *Kultura fizyczna osób niepełnosprawnych w obliczu wyzwań współczesnego świata*. Rzeszów: Uniwersytet Rzeszowski, 2018, ss. 207, p-ISBN: 978-83-951759-4-7.
3. [...].

6.4. Wykaz wystąpień na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych, z wyszczególnieniem przedstawionych wykładów na zaproszenie i wykładów plenarnych

Jak podaje Kandydat w latach 2016-2022 wystąpił w 16. konferencjach naukowych, na których wygłosił referaty.

6.5. Organizator i koordynator konferencji naukowych

1. I Konferencja Naukowa „Kultura Fizyczna w dobie XXI wieku w aspekcie niepełnosprawności”, Rzeszów (26.11.2013 r.);
2. II Konferencja Naukowa „Człowiek z niepełnosprawnością w obliczu wyzwań współczesnego świata”, Rzeszów (10–11.03.2016 r.);
3. Konferencja Naukowa „Wychowanie fizyczne wobec wyzwań Konstytucji dla Nauki – Ustawa 2.0”, Rzeszów (11–12.04.2019 r.)

6.6. Członek komitetu naukowego konferencji

- II Międzynarodowa Konferencja Naukowa Studentów i Młodych Naukowców. Kultura fizyczna w dobie XXI wieku. Uwarunkowania rozwoju wychowania fizycznego, sportu, turystyki i rekreacji oraz promocji zdrowia, Rzeszów (23–24.04.2015 r.).

6.7. Wykaz uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych:

1. J. Zieliński był członkiem międzynarodowego projektu badawczego w ramach grantu naukowy Ministerstwa Nauki, Badań i Sportu Republiki Słowackiej oraz Słowackiej

Akademii Nauk pt. Miejsce turystyki pieszej oraz sportu i aktywności fizycznej na łonie natury w sposobie życia ludności w wieku 19–25 lat (Vedecká grantová Ministerstva, vedy, výskumu a športu SR a Slovenskej akademie vied, pt. Miesto turistiky a športovo-pohybových aktivít v prírode v spôsobe života populácie vo veku 19–25 rokov). 2012–2014; nr projektu: 1/2053/12. Uzyskane wyniki badań przedstawiono m.in. w artykule: K. Görner, A. Jurczak, J. Zieliński, E. Wilk, W. Duma, Physical activity of youth in their leisure time on the selected background, Journal of Health Sciences. Radom, Vol. 4, No. 13(2014), s. 266–284.

2. Kandydat był kierownikiem projektu badawczo-dydaktycznego w ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą: „Społeczna odpowiedzialność nauki – Popularyzacja nauki i promocja sportu pt. Akademicki Sport Integracyjny”, o numerze SONP/SP/514443/2021; Uzyskane wyniki badań Kandydat przedstawił na Międzynarodowej Konferencji, 10th International Conference on Sport Sciences Research and Technology Support (icSPORTS 2022), Malta; wygłosił dr Zieliński referat pt. „Assessing Psychomotor Abilities in Handcyclists using Computerized Tests: An Initial Study” (27–28.10.2022 r.).

6.8. Wykaz udziału w zespołach badawczych, realizujących inne projekty

Dr Janusz Zieliński:

1. był członkiem projektu Unii Europejskiej pt. „Granie bez granic” Polsko-słowacka wymiana doświadczeń w dziedzinie sportu akademickiego oraz promocji aktywności fizycznej; 2007–2013; nr projektu PL-SK/KAR/IPP/III/21;
2. był kierownikiem zespołu badawczego WHO (World Health Organization) „HEPA promotion in socially disadvantaged groups” („Promocja HEPA w grupach nieprzystosowanych społecznie”) w ramach projektów badawczych HEPA EUROPE European network for the promotion of health – enhancing physical activity 2013–2014 oraz
3. był członkiem zespołu badawczego WHO (World Health Organization) „Sport clubs for health” („Działalność klubów sportowych w aspekcie poprawy zdrowia”) w ramach projektów badawczych HEPA EUROPE European network for the promotion of health – enhancing physical activity 2013–2014.

6.9. Wykaz członkostwa w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych wraz z informacją o pełnionych funkcjach.

1. International Martial Arts and Combat Sports Scientific Society (członek);
2. International Society for the Social Sciences of Sport (członek);
3. Polskie Towarzystwo Nauk Społecznych o Sporcie (członek).

6.10. Wykaz staży w instytucjach naukowych lub artystycznych, w tym zagranicznych

1. Instytut Pedagogiczny Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku (Ukraina), 2014;

2. Lwowski Państwowy Uniwersytet Kultury Fizycznej im. Iwana Boberskiego (Ukraina), 2018.

6.11. Wykaz recenzowanych prac naukowych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych

Janusz Zieliński wyszczególnia 8. prac naukowych, podając przy każdej swój udział:

1. Śliż M., Przednowek Karolina H., Kapuściński P., Dziadek B., Godek Ł., Warchoń K., Zieliński J., Przednowek K., Characteristics of the level of psychomotor abilities of female handball players. BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation; 2022, 14(1): id. art. 83, p-ISSN: 2052-1847. DOI: 10.1186/s13102-022-00475-5;
2. Paśko W., Śliż M., Paszkowski M., Zieliński J., Polak K., Huzarski M., Przednowek K., Characteristics of Cognitive Abilities among Youths Practicing Football. International Journal of Environmental Research and Public Health 2021, 18(4): id. art. 1371, p-ISSN: 1661-7827, e-ISSN: 1660-4601. DOI: 10.3390/ijerph18041371;
3. Zieliński J., Professional motivation of physical education teacher in consideration of educational success and selected outside schools impact factors. Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis. 2009, nr 3, s. 66–72, p-ISSN: 1338-001X;
4. Zieliński J., Analysis of the selected occupational motivation determinants for P.E. teacher. Acta Facultatis exercitationis corporis universitatis Presoviensis. 2009, nr 3, s. 73–80, p-ISSN: 1338-001X;
5. Jurczak A., Görner K., Śpieszny M., Zieliński J. Duma W., Analysis of implementation of the physical education subject content in the natural environment. Journal of Outdoor Activities. 2014, Vol. 8, No. 1, s. 6–13. ISSN: 1802-3908;
6. Zieliński J., Czarny W., Bajorek W., Tendencies for disorders in social behaviours of the people practicing Ju-Jitsu. Paripex – Indian Journal of Research. 2013, Vol. 2, iss. 11, s. 245–246. ISSN: 2250-1991. DOI: 10.15373/22501991/November2013/80;
7. Zieliński J., Bajorek W., Psychosocial aspects of stadium hooliganism. Science & Military Journal 2013, Vol. 8, iss. 1, p. 74–80. ISSN: 1336-8885;
8. Zieliński J., Sakowska-Kamińska B., Differentiation in locus of control in thrill seeking sportsmen in the context of their accident causing during competitions. W: Book of abstracts of the international scientific conference "Diagnostics in sport 2013". Prešov, Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta športu, 2013, s. 14. ISBN 978-80-555-0847-4.

6.12. Wykaz udziału w zespołach eksperckich lub konkursowych

Dr Zieliński występował w 13. zespołach eksperckich i konkursowych w latach 2016-2023 (s. 15-16 zał. nr 5).

6.13. Dane naukometryczne

1. Impact Factor (w dziedzinach i dyscyplinach, w których parametr ten jest powszechnie używany jako wskaźnik naukometryczny). IF: 6,981

2. Liczba cytowań publikacji wnioskodawcy, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań, wg bazy:

- Web of Science Core Collection (bez autocytowań): 4 razy;
- Scopus (bez autocytowań): 4 razy;
- Goole Scholar (bez autocytowań): 11 razy.

3. Indeks Hirscha. Według:

- Web of Science Core Collection (bez autocytowań): Index Hirscha: 1 raz,
- Scopus (bez autocytowań): Index Hirscha: 1 raz,
- Goole Scholar (bez autocytowań) Index Hirscha: 2 razy.

Przedłożone osiągnięcia naukowe oraz dostrzeżenie ich wagi przez środowiska penitencjarne są uzasadnieniem dla złożonego przez dra Janusza Zielińskiego wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie dyscypliny pedagogika. Wobec powyższego stwierdzam, że jego osiągnięcia naukowe mieszczą się w zakresie złożonego wniosku.

7. JEDNOZNACZNA KONKLUZJA WSKAZUJĄCA, CZY W OPINII RECENZENTA ZASADNE JEST DOPUSZCZENIE DRA JANUSZA ZIELIŃSKIEGO DO DAJSZYCH ETAPÓW PRZEWODU HABILITACYJNEGO

Przedstawiony dorobek (a szczególnie monografia pt. *„Resocjalizacyjne konteksty aktywności fizycznej”*) są obrazem wieloletnich wysiłków naukowych związanych z funkcją szeroko i wąsko rozumianego sportu w funkcjonowaniu osobowym i społecznym człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem osób z syndromem nieprzystosowania społecznego. Metoda resocjalizacji poprzez aktywność fizyczną ukierunkowana jest na kreowanie określonych kompetencji osobowych i społecznych, dzięki czemu współtworzy nowe wymiary tożsamości człowieka. Dostarcza możliwości pełnienia przez niego odmiennych od dotychczasowych ról społecznych. Role te mają wszelkie cechy aktywnej i kulturowo akceptowanej formy wyrażania samego siebie przez prezentowanie w sposób społeczny swoich atutów i kompetencji.

Konkludując dotychczasową działalność naukowo-badawczą oraz wychowawczą dra Janusza Zielińskiego, zauważyć trzeba ściśle przestrzeganie zasady określającej resocjalizację, a wyrażonej przez prof. dra hab. Lesława Pytkę: „(...) nie ma jednej resocjalizacji, której

zastosowanie gwarantowałyby sukces w każdym przypadku”³, wskazując tym samym na potrzebę indywidualnego podejścia do każdej osoby.

Stwierdzam też, że przedłożone powyżej osiągnięcia naukowe dra Janusza Zielińskiego spełniają przesłanki ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *„Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce”*, o których mowa w art. 219. Na taką ocenę wpłynęła merytoryczna ocena dorobku naukowego, w którym działalność naukowo-dydaktyczną opiera na wychowaniu osób niedostosowanych społecznie w kierunku spełniania wyznaczonych ról społecznych, bo to one dają człowiekowi, jak podkreśla, przestrzeń do poczucia bezpieczeństwa, przejrzystość reguł rządzących jego życiem. Z tej też perspektywy rozpatruje przypadki poszczególnych osób, czy grup społecznych, które popadły w konflikt ze społeczeństwem (prawem). Swym zaangażowaniem naukowym spełnia też kolejny wymóg dotyczący uczestnictwa w pracach zespołów badawczych realizujących projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych. W moim przeświadczeniu walorem przedłożonego przez Kandydata do stopnia doktora habilitowanego dorobku jest przede wszystkim wskazanie „nowej” drogi wypełniania zadań penitencjarnych, w kontekście aktywności fizycznej. Okazuje się, że efektywność procesów wychowawczych jest wypadkową ich innowacyjności, kreatywności i indywidualnego, personalistycznego podejścia. To dzięki takiemu podejściu, w świecie nadmiernego bodźcowania, za pomocą metod twórczej resocjalizacji możliwe jest rozwijanie procesów poznawczych, tak ograniczonych przez system społecznej izolacji. W sposób pośredni, rozwijając komponenty poznawcze, konstruktywnie można wpływać na formowanie się tożsamości człowieka świadomie przystępującego do realizacji społecznie oczekiwanych zadań i ról.

W mojej ocenie właśnie wyrastające z personalizmu twórcza resocjalizacja należy uznać za nowość i wkład w rozwój nauki i myślenia penitencjarnego. Jak to Kandydat zaznacza, droga taka nie zawsze jest do zrealizowania z tego powodu, że domaga się współdziałania osoby resocjalizowanej z resocjalizującą. Tymczasem z różnych powodów nie zawsze udaje się pedagogom stworzyć taką sytuację. Tym niemniej Autor ocenianego dorobku wskazuje na ważność takich wysiłków i ich wagę w przywracaniu niedostosowanego społecznie (skazanego) do życia społecznego.

W mojej ocenie przedstawiony przez dr Janusza Zielińskiego dorobek naukowy oraz inne zaangażowania na rzecz rozwoju nauki w sposób jednoznaczny pozwalają mi stwierdzić, że Kandydat spełnia wszystkie wymogi, jakie przed ubiegającymi się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego zostały określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. *„Prawo o szkolnictwie*

---

³ L. Pytka, *Resocjalizacja*, [w:] T. Pilch (red.), *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, t. V, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2006, s. 268-270.

wyższym i nauce", o których mowa w art. 219 i na tej podstawie **wnioskuję o dopuszczenie Pana dra Janusza Zielińskiego do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.**

Życzę dalszych sukcesów i powodzenia w życiu osobistym i naukowym.

4.12.2023 r.

.....

podpis recenzenta